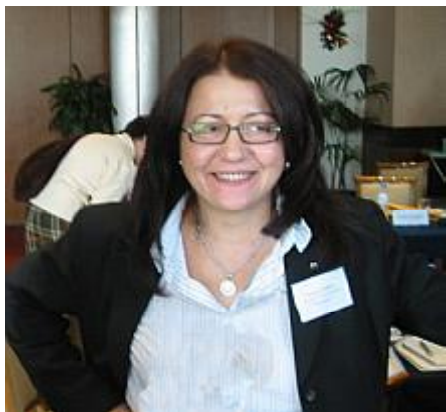

А гражданите познават ли правото си за свободен достъп до информация?

Гергана Жулева, ПДИ

Това е един въпрос, който обикновено се задава в интервюта за достъпа до информация. Доскоро бях с оптимистичната нагласа, че процентът нараства и все повече хора знаят за своите права по закона.

Статистиката е странно нещо, особено когато не може да се разбере какво се крие зад

неочакваните цифри. Така и не се разбира, например, защо изведнъж през 2003 г. броят на заявленията, постъпили в административните структури на изпълнителната власт, изведнъж нарастна 3 пъти. Какво се крие зад цифрите обикновено е интересно за управляващите - някакъв процес или институция? Цифрите говорят, когато има виждане както за цялото, така и за целта, която трябва да се постигне.

А кой всъщност е разтревожен, ако нещо не е наред в системата за приемане на заявления, за отговора на тези заявления и за тяхната регистрация? Аз не мога да идентифицирам кой е той. Защото никой не носи отговорност за този процес. Мисля, никой няма да признае, че има отношение по въпроса, дори Министърът на гържавната администрация и на хода на нейното реформиране. Нищо, че гражданите са недоволни от начина, по който ги посрещат в институциите. Такъв бил законът.

Резултатите от проучванията

Но в момента ние разполагаме с други цифри. Резултатите са от традиционното проучване на Националния център за изучаване на общественото мнение (НЦИОМ) за обществените нагласи относно Закона за достъп до обществена информация. Национално представително проучване е проведено през март 2006 г.¹

Резултатите показват, че правата си за получаване на информация от администрацията познават само 15,5% от интервюираните. Много по-малко - 10%, са запознати с процедурите, по които могат да получат информация от администрацията, и едва 6% са упражнявали правото си на достъп до обществена информация.

И тези резултати са необясними. Напуснаха ли България хората, които познаваха правата си, че така рязко се променят цифрите?

През 2002 година бяха запознати с правата си за получаване на информация 26,9% от интервюираните, според национално представително проучване на НЦИОМ. Процедурите тогава бяха

ТЕМИТЕ В БРОЯ:

А гражданите познават ли правото си за свободен достъп до информация?

Приключения със заявления:
Древногръцки епос в българската администрация (продължение от миналия брой)

Европейски практики:
Достъпът до информация - основно човешко право?

Съдебни дела по Закона за достъп до обществена информация. Трета част

Пет безобразия заради скрит официален документ

Интервю: *Системата ви в областта на достъпа до информация е напълно завършена*

Случай на месеца: *Отново за достъпа до съдебните заседания*

Новини

Достъпниците по света:
Процедурата за обществена поръчка е публична

познати на 19,2%. Повече бяха и тези, които са упражнявали правата си - 12,6%.

Проучването през 2004 година показва следното:

В доклада вече се твърди, че „Какво включва правото да получава информация от администрацията НЕ ЗНАЯТ 72% от интервюираните.“ По-оптимистичният анализатор би написал, че 28,2% знаят за правото си, което е пък от своя страна е с 1% повече от предшестващата година. Но ние сме си песимисти и по-добре

¹ Резултатите от последното проучването ни бяха любезно предоставени от колежите от НЦИОМ.

Данни по години (в проценти)

да се изразим в отрицателни твърдения.

По-странното е, че за процедурите за достъп до информация имат представа 13%, което пак е озадачаващо като данни и пак резултатите са представени като отрицателно твърдение - 87% от населението няма представа за процедурите.

Колко от интервюираните са се възползвали от това право? Само 8%. Как да си обясним тази промяна в резултатите. Дали са задавани различни въпроси - не, въпросите са едни и същи през годините. Дали не става въпрос за годината през, която са упражнявали правата си? Едва ли. Би било странно интервюираните да си спомнят датите, на които са упражнявали правото си за достъп до информация. И тези дати да попадат между март 2003 и февруари 2004 г.

През март 2005 г. започва странна деградация:

Запознатите с правата си за получаване на информация от администрацията падат на 22,6%. Тези, които познават процедурите, са 11,8%. Тези, които са използвали правата си, са 8,8%.

И през март 2006 г. процентът на запознатите с правата си за получаване на информация от администрацията са 15,5%.

Тези, които са запознати с процедурите за достъп, са само 10,1%.

И използвалите правото си са само 6%.

Можем само да се питаме емигрираха ли гражданите, които бяха в активна възраст, с висше образование, тъй като те бяха мнозинството от тези, които познаваха правото на достъп до информация и го упражняваха? Сигурно.

По-скоро обаче има и други причини и интервюираните са си още тук, поне по-голяма част от тях.

Възможните причини за упадъка:

Първата и основна причина според мен е в рационалното невежество от страна на институциите за съществуването на Закона за достъп до обществена информация и за конституционните права на гражданите. От проучването, което ПДИ направи през март 2006 година, на 411 институции, малко повече от половината - 281, имат страница в Интернет. От тези 281, само на 30 страници има секция за достъп до информация. Разяснения за гражданите по закона има на 24 страници, а публикуван отчет за работата по този закон има само на две страници. Познайте къде? В доклада за състоянието на администрацията и в Софийска

община. Обясненията естествено са традиционни, че в закона няма такава задължение, което си е въпрос на интерпретация, че няма това, онова няма.

„Държавите-членки трябва да предприемат необходимите мерки, за да:

1. Информират гражданите относно правото им на достъп до официални документи и начина на упражняване на това право.“

Така гласи текстът на една препоръка на Съвета на Европа, която ще стане скоро конвенция. Нека да напомним, че там, за разлика от Европейския съюз, вече сме държава-членка.

Първото социологическо проучване, което, мисля, беше направено през 2000 година и беше докладвано на годишна среща на Медийната коалиция в Боровец, показваше една много ниска запознатост с правото на информация и силно неприемане на такъв един закон и на проектозакона - по-специално от страна на журналистите. Тогава - юни 2000 г. - проучването на „Алфа Рисърч“ сред 286 български журналисти показваше, че „около една четвърт от анкетирания журналисти твърдят, че познават добре Закона за достъп до обществена информация, още 64% - в най-общи линии.“ Отношението към него обаче беше твърде негативно - 67% от представителите на медиите споделяха мнението, че той по-скоро ще възпрепятства, отколкото ще създаде благоприятни предпоставки за по-доброто

продължава на стр. 3

Древногръцки епос в българската администрация Фани Давидова, ПДИ

В миналия брой разказахме за приключенията на нашия екип в опитите ни да получим информация за финансирането на неправителствени организации със средства от държавния бюджет. За втора поредна година, в държавния бюджет е предвиден резерв от средства за финансиране на проекти на юридически лица с нестопанска цел. За въпросната сума се предвижда кандидатстване с проекти на юридически лица с нестопанска цел, определени за извършване на дейност в обществена полза, вписани в Централния регистър при Министерство на правосъдието. Съгласно Закона за държавния бюджет, редът и условията на самото кандидатстване се определят от Министерски съвет. В предишния бюлетин описахме пълната невъзможност да се получи информация за реда и условията на кандидатстване за държавна субсидия през 2006 година. След като не успяхме, решихме да разберем какво се е случило със държавната субсидия за 2005 година.

Какво попитахме:

Със заявление, отправено до Министъра на финансите поискахме да ни бъде предоставена информация за:

- Правилата, условията и сроковете, според които е било извършено кандидатстването на НПО за държавната субсидия през 2005 година.

- Къде са били обявени/публикувани въпросните условия за кандидатстване? В случай, че публикуването е извършено в Интернет страницата на Министерството на финансите, помолихме да ни бъде посочен точен линк към публикацията.

- Каква е процедурата по одобряване на заявките след подаването им в МФ, съгласно чл. 2, ал. 1 от ПМС № 87 от 16.05. 2005 г.?

- Какъв е бил общият брой на кандидатствалите за субсидия юридически лица с нестопанска цел.

- Колко от получените субсидия от централния бюджет за 2005 година юридически лица са изпратили изискваните отчети? Поискахме и копия от изпратените отчети.

Тъй като получилите субсидия юридически лица с нестопанска цел са задължени да се отчетат ежемесечно в Министерство на финансите и Сметната палата, поискахме от председателя на Сметната палата да ни предостави следната информация:

продължава на стр. 4

продължава от стр. 2

информиране на аудиторията. „Колкото по-запознати са журналистите с този закон, толкова по-критични са те към неговото съдържание. 85% от тези, които следят подробно развитието му, изразяват отрицателно отношение към него“, се твърдиеше в доклада.

Това е друг един фактор, който ни дава обяснение за това защо нямаме по-голяма запознатост с правото на информация. Медиите не смятаха също, че този закон е нещо смислено. В страна като Англия именно журналистите бяха тези, които мощно отразяваха всичко, случващо се в тази област, и самите те са един от най-редовните заявители. Това в България стана едва през последните години и то от страна на водещи журналисти, а не на медиите. Телевизиите, най-популярните медици, смятат темата за важна само ако техни репортери ще получават награди за използване на закона.

В едно друго едно изследване на НЦИОМ от ноември 2005 г. - „Общественото мнение за държавната администрация и предоставянето на административни услуги на гражданите“ - намираме още обяснения за сегашните резултати.

Гражданите не познават правата си. Това смятат за себе си 60,15% от интервюираните. Един малък процент - 29,5% - смятат, че по-скоро познават своите права. Пък и не се интересуват особено, тъй като само 281 от интервюираните 1000 изобщо са отговорили на този въпрос.

Но пък 51,5% знаят задълженията си и са склонни да го признаят. На този въпрос са отговорили почти двойно повече интервюирани.

Добри граждани, които познават задълженията си, и смятат, че основните им права са да гласуват и да работят. Свободата на словото и мнението стоят на трето място.

Дали образованите, активните и работещите граждани напускат България?

Дали не трябва правото на информация, заедно с другите права, да се изучава в часовете в училище, в университета и т.н.?

Ясно е едно, послушните граждани, знаещи за задълженията си, получават управлението, което сами искат и приемат.

продължава от стр. 3

- Колко от получените субсидия от централния бюджет за 2005 година юридически лица не са изпратили изискваните отчети и кои са те?

- В случай, че Сметната палата разполага с окончателни отчети за разходваните средства от получените субсидия юридически лица, поискахме копия от отчетите.

Какво ни отговориха:

От Министерство на финансите получихме отговор в срок, но за съжаление, от предоставената ни информация изобщо не можахме да установим нищо конкретно, освен че приемането и оценяването на самите проекти е било извършвано от Министерство на правосъдието.

Тъй като чл. 3, ал. 2, т. 2 от ЗДОИ изрично казва, че неговите разпоредби се прилагат и за всички физически и юридически лица относно извършвана от тях дейност, финансирана със средства от консолидирания държавен бюджет, смятахме, че няма да имаме проблем да получим от МФ и Сметната палата отчетите на държавно финансираните НПО. Но отговорите, които получихме от двете институции, са толкова странни, че може би е по-добре да ги публикуваме тук без коментар:

Министерство на финансите

„... Не сме в състояние да преценим, доколко исканата информация е обществена по смисъла на ЗДОИ. В тази връзка, считаме, че въпросът следва да се обсъди с Дирекция „Държавно юрисконсулство“ и в случай, че исканата информация се квалифицира като обществена, ще Ви предоставим копия от исканите документи“.

Сметна Палата:

„... В Сметната палата са предоставили отчетите си за изпълнението на получената субсидия за 2005 година седем (от финансирани 20) юридически лица с нестопанска цел. В отчетите е предоставена информация за разходваните средства по елементите, определени в ПМС №87 от 2005 година. Относно искането Ви да представим копия от тях, считаме за редно да се обърнете за това към самите сдружения, съставили отчетите“.

Пълните текстове на подадените заявления и получените отговори от МФ и Сметната палата могат да се видят на Интернет страницата на ПДИ на адрес:

<http://www.aip-bg.org/documents/ngo.htm>

Нели Митева, сдружение „Екомисия 21 век“, гр.Ловеч

„Нашата история е следната: през 2005г. изпратихме за кандидатстване проект във връзка с обявения конкурс за финансиране на проекти от държавния бюджет. Понеже срокът бе изключително кратък, а нямаше и никакви указания относно проектопредложенията изпратихме проекта на формуляр по наша преценка, а също така и всички необходими приложения, както бяха описани в обявата. Целият пакет бе изпратен с обратна разписка до Министерството на правосъдието. През следващите месеци не получихме никакво известие за проекта и понеже не бе посочен и телефон за връзка решихме, че проектът не е одобрен или не е стигнал до адресата. Какво бе учудването ни когато в началото на 2006г. случайно открихме в Интернет Постановление №87/16 май 2005г. за разпределяне на средствата, предвидени в централния бюджет за 2005г. за юридически лица

с нестопанска цел в обществена полза, където фигурира името на нашата организация: сдружение за общественополезна дейност „Екомисия 21 век“ с одобрен проект за финансиране. При предоставяне на средства за безвъзмездно финансиране на проекти обикновено представител на донора се свързва, поздравява или уведомява организацията, че проекта ѝ е одобрен/неодобрен. Никой от Министерството на финансите, което е натоварено с разпределянето на тези средства, както е видно от постановлението и до този момент не се е свързал с нас...

А на въпросното постановление се натъкнахме случайно на подстраницата „Право“ на www.dir.bg“

Наш коментар:

Въпросите към Министерството на финансите и Сметната палата остават открити...

Съдебни дела по Закона за достъп до обществена информация. Трета част

„Много неща в българското законодателство ще бъдат пипнати в една или друга насока в резултат на решение на Върховния административен съд. Надяваме се и в бъдеще да реагираме адекватно на проблемите, свързани с достъпа до информация.“

Това бяха част от думите на Александър Еленков, съдия от Върховния административен съд (ВАС), който представи третата част на сборника „Съдебни дела по Закона за достъп до информация“. Книгата е поредното издание на Програма Достъп до Информация, отразяващо проблемите в законодателството в областта на достъпа до информация и конкретни съдебни дела, водени от ПДИ или с подкрепата на ПДИ за достъп до информация.

„Упорито издаваме тази книга, не за да се похвалим колко дела водим, а за да има систематизирано четиво за съдебната практика по Закона за достъп до обществена информация. Тази книга е интересно и полезно четиво и за хора, които не са юристи, и отразява практиката по пътя на утвърждаване на демокрацията у нас“, обясни появянето на третата част от сборника г-жа Гергана Жулева, изпълнителен директор на ПДИ.

„Книгата е низ от живи истории. Проблематиката е за борбата на гражданина за достъп до информация, борба за по-голяма отчетност и прозрачност. Отражена е историята на обикновения човек, този, който променя и създава ценностите в обществото. Законите стъпват върху тези истории, защото те отразяват това, което искаме и за което се борим.“ Това пък сподели Александър Кашъмов, ръководител на правния екип на ПДИ и един от авторите на книгата.

„Обществото се отваря и третата книга от поредицата „Съдебни дела по ЗДОИ“ показва, че това се случва“, изказа оценката си Васил Чобанов, журналист от радио „Нова Европа“, който е и герой от книгата с делото за публичност на заседанията на Висшия съдебен съвет (ВСС).

„По повод на нашето искане имаме допускане на журналисти до заседанията на ВСС. Нашето наблюдение дисциплинира магистратите. Важно е, че сме там и виждаме, и чуваме какво става. А още по-важно е, че и те знаят, че сме там, че виждаме кой взима решение и знаят какво ги очаква след това“, продължи Васил Чобанов.

„Всички казуси от книгата показват, че това е един работещ закон.“

Журналистът Христо Христов, също станал герой от книгата заради борбата си за достъп до

информация от архивите на бившата Държавна сигурност, подчерта възпитаващата роля, която ПДИ играе с дейността си, както за гражданите, така и за администрацията:

„Когато има заявка от страна на гражданите, когато има активно търсене на информация, администрацията е принудена да захвърли старата практика да решава кой има право и кой не. Вие сте в центъра на торнадото и затова не виждате, че нещата се променят, но те се променят осезаемо.“

„Най-хубавото е, че съдиите от Върховния административен съд са автори на аргументите, които ни казват, че трябва да ползваме всички начини, за да дисциплинираме администрацията, да я накараме да служи на тези, които ѝ плащат заплатите, да намира все по-малко начини да се измъква от задължението да предоставя информация, както и да научим повече хора как да си я искат. Всичко това се вижда от този сборник“, допълни Васил Чобанов по повод решенията на ВАС, събрани и публикувани в третата част на книгата.

„Пожелавам на съдия Еленков да се видим по същия повод за десетата част на този сборник“, малко пророчески прозвучаха завършващите думи на Чобанов, но както той сам каза: *„Сериозното отношение към закона изисква да лобираме, да посещавме, да напомняме, че ЗДОИ трябва да се модернизира.“*

Такова пожелание стоеше и зад думите на съдия Еленков, който сравни нуждата от промяна в закона с характеристиките на живота, който непрекъснато се развива. *„Променящите се обществени отношения непрекъснато променят и, забележете, усложняват темата за достъп до информация, затова и законът трябва да претърпи съответните промени.“*

Пет безобразия заради скрит официален документ¹

Фани Давидова, ПДИ

В началото на годината беше публикувана официално програмата на НЗОК за лечение на безплодие при жената. Цитираната програма е разработена на основание и по реда на чл. 52 ал. 1 и ал. 2 от Националния рамков договор (НРД) - 2006 и

представлява вид нормативен документ, приет по съответния ред. Съгласно същия член на НРД 2006, всяка програма за лечение на заболяване съдържа всички критерии за включване на здравно осигурени лица (ЗОЛ) в програмата, както и всички необходими документи, които трябва да се представят за разрешаване отпускането на лекарства.

в програмите и критериите, се извършват след съгласуване с Български лекарски съюз.

Във всяка програма за безплатно лечение на НЗОК, включени в НРД 2006, са определени ясно както задължителните критерии за включване на ЗОЛ в програмата, така и необходимите документи, които те трябва да предоставят при кандидатстване за включване в програмата. За съжаление, тази година, с програмата за лечение на безплодие на жената се случиха **няколко на брой безобразия**.

В публикувания окончателен текст на въпросната програма, която както казахме представлява официален акт на НЗОК, беше посочено ясно и недвусмислено на какви условия трябва да отговорят кандидатите и какви документи трябва да представят при желание да бъдат включени в програмата. Никъде в

официално публикувания документ не е посочено ограничението: „Участници в програмата на НЗОК за лечение на безплодие при жената през 2005 година да не могат да кандидатстват в същата програма през 2006 година.“

По-късно обаче, с решение на Управителния съвет на НЗОК - РД-УС-0414/09.01.06г. - е прието, че НЗОК ще заплаща само един опит по процедурата „in vitro“ с цел даване възможност на по-голям брой жени да бъдат включени в програмата.

Безобразие първо:

Никъде в НРД 2006 не е предвиден ред, по който Управителния съвет на НЗОК самостоятелно да променя критериите на програмите за безплатно лечение.

Безобразие второ:

Това решение на УС никъде не е публикувано официално. За съществуването му са уведомени единствено Районните ЗОК, в които следва да се подават документите за кандидатстване.

Какво произтече от второто безобразие? Без да знаят за описаното ограничение, много от двойките, участвали в цитираната програма на НЗОК през 2005 г., започнаха (както става ясно напразно) да подготвят документите си за повторно кандидатстване. А това струва както време и нерви, така и пари, по-точно:

- пари за изследвания - без да влизам в подробности ще кажа, че ако имате късмет, ще заплатите минимум, около 100 лева. Ако, не дай Боже, причината за безплодието е по-сложна, изследванията, които следва да се представят, могат да стигнат и до 250 лева;

- пари за транспорт - трябва на тези, които нямат късмета да живеят в София, Пловдив или Варна, защото само там има оторизирани центрове за лечение на безплодие.

Самата НЗОК също губи пари, защото някои от пациентите правят изследванията си по клинични пътеки, които се заплащат от касата.

¹ Статията е публикувана в списание „Правен свят“, м. Април, 2006

Безобразие трето:

Ръководството на НЗОК не само че не благоволи да публикува злополучното РД-УС-0414/09.01, а дори не го изпрати в централите за лечение на безплодие, които подготвят документите на кандидатите.

Какво произтече от третото безобразие?

Оторизираните центрове надлежно подготвиха документите на кандидатите, изписаха прилежно експертните си становища и „проводиха“ пациентите си да подават документи в съответните РЗОК-ове за кандидатстване. Ето как се стигна до:

Безобразие четвърто:

Служителките в съответните РЗОК просто отказваха да приемат документите на пациентите, участвали в миналогодишната програма за лечение на безплодие на жената. Какво произтече от третото безобразие?

Произтекоха скандали по гишетата, разтреперани служителки, разплакани момичета. Последваха разправии на степен фортисимо: „Нямате право, глъжни сте поне да ми приемете документите; Не мога, имаме разпореждане „отгоре“; Къде пише, че мога да кандидатствам само веднъж?; Началниците казаха; Искан входящ номер; Няма, не мога; Ще ви съдя и т.н., и т.н.“

В централите за лечение на безплодие, където разочарованите кандидатки се връщаха да искат обяснение, също не разполагаха с достоверна информация. Всичко се основаваше на слухове оттук-оттам или получени по телефона.

Ако някой си е помислил, че след скандалите по гишетата на РЗОК-овете, някой се погрижи решението на УС на НЗОК да бъде публикувано, нищо подобно. Не ставайте смешни! За съществуването на решението се разбира, след като една от засегнатите жени зададе въпрос, в електронния форум на НЗОК, има ли официално решение, с което се дава възможност единствено за еднократно участие в програмата за лечение на безплодие при жената. Тогава, за първи път,

НЗОК официално съобщи за съществуването на РД-УС-0414/09.01

Безобразие пето:

За да се разбере какво е конкретното съдържание на решението, трябваше да се подаде заявление за достъп до обществена информация, отправено до директора на НЗОК Иван Букарев. Отговор и до днес няма, което всъщност се явява безобразие шесто, но предлагам да спрем да броим, че много взе да става.

Дълго се питах какво би могло да бъде рационалното обяснение на тази тайнственост около РД-УС-0414/09.01? Кому беше нужно да се разиграват хора, и без друго емоционално изтормозени? И досега нямам категоричен отговор на този въпрос, мога само да предполагам. Догадките ми

Има ли рационално обяснение на тайнствеността? Усилията на най-осъжданата институция заради отказан достъп до информация

се въртят около безобразие първо. Не намирам правно основание в НРД 2006, което да дава възможност на УС на НЗОК самостоятелно да

променя критериите и условията на програмите за безплатно лечение. Вероятно, осъзнавайки липсата на възможност това да стане, ръководството на НЗОК не публикува промяната и не уведомява официално централите за асистирана репродукция. Разпраща единствено забрана до РЗОК-овете да приемат документи на повторните кандидати. Като авангард за борба с пациентите естествено са извадени обикновените служителки.

Не знам дали някой в НЗОК разбира пълния абсурд на това, официален акт на институция, от който произтичат правни последици, да не може да бъде получен дори по реда на ЗДОИ.

Не знам дали някой в НЗОК осъзнава, че публикуването на подобна информация не е въпрос на добрата воля на ръководството на НЗОК, а е задължение по Закона за достъп до обществена информация, чл.15.

Не знам дали някой в НЗОК осъзнава, че до този момент НЗОК е осъдена по 10 дела за отказ на информация. Колко още дела срещу касата трябва да бъдат спечелени, за да могат служителите на НЗОК да усвоят правилата на закона.

Четирима представители от държавни институции на Черна гора посетиха България в предпоследната седмица на месец март. Целта на визитата бе запознаване с българския опит по прилагането на Закона за достъп до обществена информация. Работното посещение бе организирано от Програма Достъп до Информация (ПДИ), със и финансирано от Съвета на Европа. След представяне от страна на ПДИ на законодателството за достъп информация и неговите ограничения, гостите се запознаха с практиките по прилагането на ЗДОИ във Върховния административен съд, Министерството на държавната администрация и административната реформа, Министерството на правосъдието, Народното събрание на Република България, Държавната комисия по сигурността на информацията, Комисията за защита на личните данни, Института по публична администрация и европейска интеграция, Столичната община и Столичния Общински съвет.

Относно черногорския Закон за свободен достъп до информация и впечатленията им от българските инст ит уции гост ит еразговаря **Диана Банчева от ПДИ.**

Г-н Томо Милич, Вие сте секретар в Министерството на културата и медиите и сте участвал в писането на Закона за свободен достъп до информация. Каква е историята на Черногорския закон?

Изготвянето на Закона за свободен достъп до информация в Черна гора продължи 2 години. В началото бе създадена една работна група от представители на неправителствения и правителствения сектор. Тази група изготви проекто-закона, след като мнението си дадоха от Съвета на Европа и Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа. Работата бе доведена докрай от Министерството на културата и медиите. Законът беше приет с малки промени, в резултат на направени предложения от депутати в парламента. От закона бяха извадени някои формулировки и дори някои членове, след като депутатите сметнаха, че те биха поставили известни ограничения на достъпа до информация. Другите промени бяха във връзка с това как новият закон да се съотнесе към други вече приети закони.

Черногорският закон бе приет през ноември 2005 г. в съответствие с международните

стандарты за прозрачност и свобода на информацията. Мислите ли, че нещо му липсва?

Това, което се опитвахме да постигнем по време на изготвянето на закона, е да включим в него всичко, което се съдържаше в препоръките на Съвета на Европа в тази област. Усилията ни бяха насочени към това разпоредбите на нашия закон да са поставени на едно ниво над средните стандарти, което, според външна оценка, сме направили успешно. Опитахме се да прецизираме ограниченията. Проблемът е, че в този момент не съществуваха другите закони, тези, свързани със защитата на класифицирана информация и достъп до лични данни. Така че вероятно привеждането на тези два закона, които още не са приети, в съответствие със Закона за свободен достъп до информация може би ще изисква определени корекции на съществуващия.

Какви са задълженията на Министерството на културата и медиите по изпълнението на Закона за свободен достъп до информация?

Наши задължения предимно са да запознаем както обществеността, така и държавните органи с правата и съответно задълженията във връзка със закона. Друго наше задължение е да контролираме дали всички органи са приели съответните наръчници, които да облекчат достъпа до информация, защото тези наръчници дават възможност на всяко заинтересовано лице да реши от кой орган да поиска достъп до информация, т.е. по какъв начин да упражни правото си и какви биха били разходите, които трябва да заплати за получаване на достъп.

Става дума за едно общо обучение във връзка с прилагането на закона. Опитваме се да подготвим институциите как да предоставят достъп до информация.

Чрез дадените ни пълномощия ние се опитваме да прилагаме закона. По отношение на контрола по прилагането, Министерството на правосъдието също има определени компетенции. То чрез своите инспекторати контролира дали подадените заявления за достъп до информация се разглеждат в съответствие с предвидената процедура и срокове. Освен това законът предвижда определени санкции за нарушения по процедурата на отговаряне на заявленията. Всеки държавен орган на властта е отговорен при

продължава на стр. 9

извършване на такива нарушения. Според закона отговорност носи и лицето, което непосредствено работи по изпълнение на заявлението.

Наблюдава ли се повишена активност от страна на заявителите?

Засега нямаме истинска статистика. По скоро правим една паралелна статистика на база на сътрудничеството на органите, задължени по закона. Най-голям интерес проявяват неправителствените организации, те подават най-много задължения, докато в много по-малка степен - граждани и медици.

Г-н Микосав Бошкович, Вие също сте участник в създаването на Закона за свободен достъп до информация, както и на много други закони, до какви промени в администрацията ще доведе прилагането на Закона за свободен достъп до информация?

В този момент не може да се даде категоричен отговор дали са положителни или негативни промените, които са настъпили. Първо, защото става дума за един много кратък срок, в който сме имали възможност да анализираме закона. От друга страна, става дума за един закон, който съществено трябва да промени поведението

както на държавната администрация, така и на органите на местно самоуправление. Става дума за една изключително важна промяна в управлението - участието на гражданите при упражняването на властта посредством свободния достъп до информация. И това е едно от основните изисквания на Европейския съюз и на Съвета на Европа. Анализът за един следващ период, обаче, ще покаже как се упражнява тази власт и дали гражданите са удовлетворени от органите, които я упражняват.

Какви са впечатленията Ви по прилагането на Закона за достъп до обществена информация в посещенията в България институции?

Винаги съм имал едно топло отношение към българския народ, но никога не съм познавал до такава степен законодателството на България. Наистина съм много приятно изненадан от отговорността на държавните органи на България. Имам много лични и професионални впечатления, с които ще запозная колегите си от Министерството на правосъдието, когато се върна в Черна гора. Иначе, като човек, занимаващ се с законодателна дейност, това посещение бе изключително полезно за моето самообразование като държавен служител и съответно ще пренеса този положителен опит в нашето законодателство. Разбира се, става въпрос за цял процес, особено във връзка с приемането на другите два основни закона в пакет с този за достъп до информация - Законът за тайните или за класифицираната информация и Законът за защита на личните данни. Тези три закона ще бъдат темелите за осъществяване на най-висшия идеал - свободата, в аспекта на свободата на информация. Затова сме изключително благодарни за възможността да се запознаем със

законите ви, практиката и проблемите при прилагането на законите, за да можем ние за в бъдеще да имаме по-малко проблеми и да осигурим качествени закони. Мога да кажа, че и в

момента имаме един много добър Закон за свободен достъп до информация, което обаче не означава, че и в него няма непълноти, които утре при практиката ще доведат до определени проблеми. Считаме, че класифицираната информация, в случай, че е определена като нанасяща вреда, не трябва да бъде разкривана, т.е. това е най-високото ниво на защита на тази информация. Но в българското законодателство има още две степени на защита на информацията. Това означава, че в нашите закони трябва да дадем отговор на въпросите за това по-ниско ниво на защита.

Кои от практиките, с които се запознахте, оценявате като много добри и кои бихте приложили и у вас?

Особено добре е решен въпросът с процедурата по осигуряване на достъп до информация в институциите, както и процедурата по обжалване пред Върховния административен съд. Считам, че срокът от 14 дни, който е предвиден във вашия закон за предоставяне на информация, е много разумен. Но и практиката във връзка с това е много добра. Също така мисля обаче, че практиката по отношение защита интересите на трети лица усложнява цялата юридическа ситуация по упражняване правата на гражданите за свободен достъп до информация. Чрез тази защита на третите лица, гражданите могат да не знаят за съществуването на това трето лице и в такъв случай да се съмняват в искреността на органа дали желае да осигури достъп или не. Независимо от това, смятам, че има изключително богат опит в тази област. Вашият закон се прилага вече 6 години, а примерите, които ни бяха дадени, както при посещенията ни на българските институции, така и от практиката на ПДИ, създадоха впечатлението у мен, че системата ви в областта на достъп до информация е напълно завършена, независимо от някои недостатъци. В крайна сметка нищо не може да бъде свършено.

Г-це Тамара Попович, Вие сте говорител на Дирекция „Полиция“ на Черна гора, по какъв начин виждате приложението на Закона за свободен достъп до информация във Вашата институция?

Мога да се похваля, че този въпрос при нас е решен по много добър начин. С оглед на това, че самият закон се прилага едва от 4 месеца, заявленията за достъп до информация не са чести. Практиката в Дирекция „Полиция“ е да се отговаря незабавно на подадените заявления - гражданите получават документите, които искат, незабавно или достъп до информацията по начина, по който го искат, освен когато се отнася за информация, свързана с националната сигурност и други въпроси, които могат да застрашат сигурността на сържавата. Дирекция „Полицията“ е нов орган у нас, който бе създаден след разделянето му от МВР през октомври 2005 г. От самото начало в

Дирекцията се работи особено професионално по отношение на достъп до информация. Тъй като става въпрос за позицията на цялото управление, администрацията и на самия директор на институцията, който не е политическа фигура.

Каква информация гължи полицията на гражданите?

Дирекция „Полиция“ дава информация във връзка с дейността на полицията на оперативно ниво и статистика - решени случаи или случаи, които са в ход на решаване, както и нерешени случаи. Това е и което най-много интересува гражданите. Те търсят предимно отговор на въпроси, свързани с извършени убийства от професионални извършители. Имахме няколко такива през последните години. Също така търсят отговор на въпроси, отнасящи се до организираната престъпност и преди всичко контрабандата - наркотици, цигари, оръжия и в по-малка степен - трафика на хора.

Вие сте работила в НПО, а сега работите в администрацията. По какъв начин двете страни могат да работят заедно за доброто на гражданите?

От самото създаване на Полицията имаме практика периодично да организираме срещи с представителите на неправителствените организации, които са активни на територията на Черна гора. Те ни запознават с проблемите, с които се сблъскват. Посочват ни неща, които смятат за съществени и които трябва да бъдат решени и съответно търсят информация от нас. Ние полагаме усилия да стоим настрани и мисля, че успяваме да се отзоваваме, но това е в начален етап, тъй като това сътрудничество бе наскоро установено. Надявам се, че това сътрудничество за в бъдеще ще бъде по-интензивно и по-успешно. Най-важното е, че съществува двустранно желание за работа, като целта разбира се е да се подобри сигурността в Черна гора и нивото на прозрачност в работата на Полицията. Това ще увеличи доверието на гражданите в институцията. Искаме гражданите да разберат, че Полицията работи в техен интерес и съществува заради тях. Затова е готова да отговори на всеки техен въпрос.

**Превод от сърбо-хърватски:
Стефан Стоянов**

Случай:

На следващия ден, след убийството на известен подземен бос в Перник, кореспондентът на в. „Труд“ Албена Борисова се опитва да заснеме кадри в заведението на убития. Журналистката обаче не е допусната в двора на заведението, за да направи снимки. Съдружникът на убития я напада, обижда и взема фотоапарата. Впоследствие в „Труд“ завежда дело по случая. В съда в Перник обаче, в съдебната зала не са допуснати нито потърпевшата, нито журналисти от местните медии, за да проследят хода на делото срещу въпросния съдружник.

Коментар:

В началото на случая се противопоставят две конституционни права на гражданите. От една страна е правото на журналистката да търси, получава и разпространява информация (чл. 41 от Конституцията на РБ). Това право обаче не е безгранично и рамките му са очертани във второто изречение на същата разпоредба, според което осъществяването на това право (да се търси, получава и разпространява информация) не може да бъде насочено срещу правата или доброто име на

другите граждани, както и срещу националната сигурност, общественения ред, народното здраве и морала.

Така стигаме и до правото на въпросния съдружник, който има право да не бъде фотографиран без негово знание или въпреки изричното му несъгласие, освен случаите, предвидени в закон (чл. 32 от Конституцията на РБ). Също така на страната на съдружника са нормите, които обявяват частната собственост и жилището (съдържанието на понятието е доста по-широко и е било предмет на тълкуване от страна на Конституционния съд - вж. Решение № 19 от 21.XI.1997 г. на КС на РБ по конст. г. № 13/97 г.) за неприкосновени и обвързват влизането на тези места със съгласието на обитателя (чл. 17, ал. 3 и чл. 33 от Конституцията).

Горното в никакъв случай обаче не дава право на съдружника да напада, обижда и взема фотоапарата на журналистката, тъй като тези действия, ако бъдат доказани, могат да представляват престъпления поне по смисъла на няколко разпоредби на Наказателния кодекс (НК), като например принуда - чл. 143 от НК, обida - 146 от НК, телесна повреда - чл. 128 от НК и т.н.

Колкото до заведеното дело и неопускането на потърпевшата журналистка и представители на местните медии, то коментарът на тези обстоятелства е затруднен от липсата на яснота кой точно е завел делото - журналистката или вестникът като юридическо лице, и какъв е характерът на делото - наказателно или гражданско.

Така или иначе, в единия случай - относно публичността на съдебното заседание ще намират приложение нормите на Гражданския процесуален кодекс (ГПК) - чл. 105, в другия - тези на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) - чл. 262-263. И двата закона обявяват съдебните заседания по делата за публични, като изрично изброяват и случаите, в които делата могат да бъдат разгледани при закрити врати. По реда и на двата закона, съдът с мотивирано определение решава дадено дело да се гледа при закрити врати. По реда на НПК дори, когато е определено дадено дело да се разгледа в закрито заседание, председателят на съдебния състав може да разреши на някои лица да присъстват, а и всеки от подсъдимите има право да посочи по едно такова лице.

При всички положения страните по делото имат право да присъстват на съдебното заседание. Дори по дела, които са засекретени по реда на Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ), страните по делото и техните адвокати имат право на достъп до делата, а и до заседанията по тях, без да е необходимо да им бъде извършвано проучване по реда на ЗЗКИ за издаване на разрешение за допуск до класифицирана информация.

На 27 февруари в Софийския градски съд започна дело по жалба на Гражданско сдружение „Банкя“ срещу отказ на кмета на район Банкя да предостави информация.

Сдружението е поускало бюджета за озеленяване, договора с частна фирма за поддържане на зелените площи и протоколите за извършеното озеленяване. Становището на кмета по подаденото заявление е, че се съмнява в добронамереността на сдружението и не знае как ще бъде ползвана поисканата информация, а тя е от търговски характер. Общественото право да знаем как се разходват обществени средства надделява над частния интерес на фирми, които получават суми от публични институции, коментираха от правния екип на ПДИ.

Гражданите имат право да научат кой и с какви средства е финансирал съдебната реформа

Това реши Софийски градски съд по дело на гражданина Ивайло Хлебаров срещу отказ на правосъдното министерство да предостави имената на донорите и проектите, подпомогнали съдебната реформа у нас. Информацията бе отказана първоначално от Кабинета Сакскобурготски, според който международните донори били трети

засегнати лица и не били дали съгласие да се разкрие информацията. Междувременно Програма Достъп до Информация откри в Интернет страницата на Висшия съдебен съвет пълните данни за донорите на съдебната реформа, проектите и сумите, които са отпуснати.

Корупция в Министерство на земеделието?

През първата седмица на март Върховният административен съд насрочи за разглеждане през месец май дело на сдружение „Зелени Балкани“ срещу отказ на Министъра на земеделието и горите Нухат Кабил. Сдружението е поускало информация за извършени замени на земи от горския фонд. По данни на гражданската организация съществува корупционна схема, при която гори край черноморските курорти се заменят срещу гори в неатрактивни части на България. След това крайбрежната земя се изважда от горския фонд и в нея се строят хотели. Мотивите на министъра за отказа са, че се засягали интересите на трети лица и липсвало тяхното съгласие за разкриване на информацията. Законността на този отказ ще се преценява от тричленен състав на Върховния административен съд.

Външно дължи информация

Петчленен състав на Върховния административен съд задължи Министъра на външните работи да обяви каква е била официалната реакция на България по повод демонтиране на паметник на хан Аспарух в Украйна. През 2002 г., по инициатива на неформалната организация „Събор на българите в Украйна“, е поставен паметник на основателя на българската гържава. Същата нощ местните власти демонтират паметника. През 2004 г. гражданинът Антон Герджиков е поускал от българския Министър на външните работи информация по случая, включително и евентуални становища на българската страна. С Решение от 6 март тази година Върховният съд на България реши окончателно, че тази информация трябва да бъде достъпна за българските граждани.

МОСВ отказва протоколи от обществени обсъждания

На 13 март Върховният административен съд разгледа дело по жалба на Министерството на околната среда и водите. Този път министерството спори за публичността на протоколите от обществени обсъждания за въздействието върху околната среда на Летище София, автомагистрала „Люлин“ и моста „Видин-Калафат“. Тези проекти са финансирани по програма ИСПА, Европейската банка за възстановяване и развитие и Световната банка. Според министерството протоколите от обществените обсъждания са подготвителни документи и не могат да бъдат четени от обществото.

продължава на стр. 13

Декларациите за наличие на конфликт на интереси на експертите, извършвали екологичната оценка на АЕЦ „Белене“, са публична информация.

Това реши окончателно състав на Върховния административен съд на 20 март. Дело то бе образувано по касационна жалба на Министерството на околната среда и водите. Министерството пазеше в тайна декларациите на експертите, изготвили доклада за оценка на въздействието върху околната среда на АЕЦ „Белене“. Администрацията твърдеше, че тези декларации представляват защитени лични данни. В същото време, регистърът на експертите, извършващи оценка на въздействието на околната среда, е публичен по силата на Закона за опазване на околната среда.

Царят дава, пъдарят не дава

Окръжният съд в Силистра отмени отказ на кмета на Община Тутракан да предостави огутен доклад на журналистката от в-к „Тутракански глас“, Калина Грънчарова. Междувременно журналистката получи доклада от Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол в София. Не за първи път в областта на прозрачността се наблюдава правилото „царят дава, пъдарят не дава“, коментираха от Програма Достъп до Информация. Според съда обаче, поискания от Грънчарова договор на общината с частна фирма представлява търговска тайна.

Ще се отчете ли МВР пред гражданите?

Министър Румен Петков подаде жалба срещу решение на Върховния административен съд, който наскоро отмени отказ на неговия предшественик Петканов да предостави достъп до информация. Отказът бе постановен по повод запитване на неправителствената организация „Компетентност и морал“ за парите, с които е купен телевизор през 2004 г., подарен като колежен подарък на дом за деца от ексминистъра. Явно новият министър споделя виждането, че министерството не дължи отчет пред гражданите за харчовите си.

Лични данни на малолетни

Комисията за защита на личните данни даде задължително предписание на Софийската районна прокуратура. Според комисията, прокуратурата е нарушила Закона за защита на личните данни, като е отказала на баща да

прочете преписката на малолетния си син. Родителят упражнява правото на детето си на достъп до събирани за него данни и прокуратурата следва да предприеме нужните действия и да осигури безпрепятствен достъп на родителя до данните.

Поземлената комисия в Самоков отказва да предостави на в-к Труд документите, свързани с Рилските гори на Симеон Сакс-Кобурготски и сестра му Мария Луиза. Според председателя на Комисията, той няма право да предоставя данни за имот на трети лица. Според ПДИОбаче, информацията е обществена и по начало достъпът до документи относно недвижимата собственост на хората е свободен.

Приеха два закона, свързани с достъпа до информация

На първо четене бяха приети промени в Закона за публичност на имуществото на лицата, заемащи висши държавни длъжности. С приетите промени, народните представители забраняват огласяването на имуществото им.

Последната седмица на март парламентът прие на второ четене Закон за търговския регистър. С приетия акт цялата информация за търговците става достъпна в Интернет. Въпреки че много от забележките на ПДИ бяха възприети от народните представители, не беше отчетена основната критика. Достъпът ще бъде със заплащане, а не безплатен, както е в редица държави-членки на Европейския съюз и търсенето в веб сайта ще се ограничава до базата данни за конкретен търговец.

Излезе доклада на шотландския комисар

С 64% се е увеличило нивото на познаване на закона от обществото през първата година от действието на Закона за свобода на информацията в Шотландия. Това огласи Кевин Дъниън, комисар по свобода на информацията, в годишния си доклад за 2005 г. Гражданите са били най-активната група в търсенето на информация от институциите през 2005 г. Повечето откази са мълчаливи и често информацията е била предоставяна след обажгане от страна на комисаря до съответната институция.

В САЩ връчиха наградата „Роузмари“

Американската неправителствена организация „Архив Национална Сигурност“ обяви ЦРУ за

продължава от стр. 13

получател на годишната награда „Роузмари“ за най-лошо изпълнение на Закона за свобода на информацията. Разузнавателната агенция отговаря на незначителен брой заявления за достъп до информация. Някои заявления датират отпреди десет години. Наградата „Роузмари“ носи името си от секретарката на президента Никсън, която е признала през 1974 г., че лично е изтрила записа на ключовия телефонен разговор от аферата Watergate.

„Седмица на свободата на информация“

В САЩ отбелязаха втората национална „Седмица на свободата на информация“. „Твоето право да знаеш“ бе мотото на кампанията, която се провежда за втора поредна година и има за цел да поощри обществения дебат относно ценностите на отвореното управление и вредата за гражданите от прекомерната секретност в правителството. Законодатели, библиотекарите, обществени групи и неправителствени организации обединиха усилията си, за да припомнят на управляващи и граждани, че управлението е в ръцете на хората и правителството трябва да бъде прозрачно и отчетно пред тях.

Цензура на официална информация в Канада

Новият Министър-председател на Канада Стивън Харпър забрани на служители и министри да разпространяват информация без негово разрешение, писаха канадски ежедневници. Със заповед, изпратена по имейл, премиерът задължава служителите на държавната администрация да говорят само по петте приоритета, поставени от новото правителство, както и след одобрението на правителствената информационна служба. Защитници на свободата на информация определят действията на правителството като насочени срещу обещанията преди изборите поправки в Закона за свобода на информацията.

Свобода на информацията в Латинска Америка

В понеделник, 3 април, Интер-американският съд за човешки права гледа в публично заседание делото срещу Чили. Решението по това дело може да постави нови стандарти за правото на достъп до информация. През юли 2005 г. Интер-американската комисия по човешки права изрази становището, че Чилийската държава е нарушила правото на свобода на информация на

гражданите и предаде делото на съда за произнасяне на крайно решение. Южно-американски и международни организации, защитници на човешки права, изпратиха *amicus curiae*.

Изборът на Специален докладчик по свободата на изразяване по въпрос

26 организации, сред които и Програма Достъп до Информация, поискаха от Интер-американската комисия по човешки права информация по назначаването на нов Специален докладчик по свободата на изразяване. Организацията иска да разбере времето, за което тяхната препоръка за избора на експерт в областта е предвиждана в секретариата на Комисията; критериите за избор на кандидати; конкретните мотиви за избор на Игнасио Алварес за докладчик; както и дали Алварес, който работи в секретариата, е имал лични разговори с членовете на Комисията, с които може да е повлиял на тяхното решение. Правозащитниците подават заявлението за достъп до информация поради липса на прозрачност в процеса на вземане на решение и възникнали съмнения за коректността на избора.

Организацията Freedominfo.org пусна обновената си Интернет страница

Тя съдържа Законите за свобода на информация по страни. Нова секция на сайта дава информация за историята по приемане на законите, практики и връзки с институции и неправителствени организации на повече от 60 държави. На страницата ще продължат да бъдат качвани актуални новини, анализи и доклади за състоянието на свободата на информация по света.

Аржентина отваря военните архиви

Аржентинското правителство реши да отвори архивите на въоръжените сили от времето на военното управление в страната. Това съобщил Министърът на отбраната Нилда Гаре в навечерието на 30-та годишнина от военния преврат през 1976 г. Постановление на Министерския съвет гарантира безпрепятствен достъп до документите на всички клонове на въоръжените сили и Министерството на отбраната. Отварянето на секретните архиви ще изиграе огромна роля в процесите срещу участници в престъпления срещу човечеството по време на „Мръсната война“.

През първата седмица на месец април Управителният съвет по човешки права към Съвета на Европа ще разгледа междинния доклад на експертната работна група по достъпа до официални документи за изготвяне на Конвенцията за достъп до официални документи. Ако Съветът одобри предложенията, изготвянето на Конвенцията ще премине в следващата си фаза. Работната група препоръчва Конвенцията да се основава предимно на Препоръка (2002) 2 на Съвета на Европа, като достъпът до информация се определи като право, а броят на изключенията към това право бъде ограничен. В подкрепа на процеса на изготвяне на Конвенцията, членовете на Международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията, сред които е Програма Достъп до Информация, ще изпратят писмо до Управителния съвет по човешки права към Съвета на Европа. Ето и текстът на писмото:

3 април 2006 г.

Управителен съвет по човешки права
Съвет на Европа
Страсбург
Франция

Уважаеми г-н председател,

На долуподписаните граждански организации и хора, които работят за утвърждаване правото на достъп до информация, е известно, че Управителният съвет по човешки права към Съвета на Европа ще разгледа междинния доклад на работната група от специалисти по достъпа до официални документи по подготвителната работа на правно-загължителен многостранен инструмент, определящ принципите на достъп до официални документи.

Бихме искали да се възползваме от възможността да подчертаем нашето убеждение, изразено в подобно писмо до работната група по човешки права (GH-R) към Комитета на министрите на 12 април 2005 г., че такъв инструмент ще повиши респекта към правото на достъп до информация, съгласно мандата на Съвета на Европа да подпомага реализирането на човешките права.

Бихме искали да отбележим, че Препоръка 2002 (2) допринесе положително за развитието на закони за достъп до информация в страните-членки на Съвета на Европа, и не само, и се превърна в настолен текст за гражданското общество и участниците в правителството. Искаме да отбележим също така, че мнозинството от страните-членки на Съвета на Европа имат правни регламенти, които да гарантират правото на информация, но не всички поставят еднакво високи стандарти и прилагането е все още недостатъчно.

Ето защо приветстваме представянето на доклада пред Управителния съвет по човешки права на Съвета на Европа и най-вече

заклучението на експертите от работната група по достъпа до официални документи за това, че основната цел на предлагания инструмент, основан на Препоръка (2002) 2, е да определи като индивидуално приложимо право принципът за всеобщ достъп до официални документи. Считаме, че това заключение дава силна начална позиция за изготвянето на този инструмент и оставаме на ваше разположение за дискусиите относно развитието на стандартите, които да бъдат установени от бъдещия договор, както и за ролята на гражданското общество в утвърждаването и съблюдаването му, когато бъде приет.

Василе Спинеи, Център Acces-info, Молдова
Хелън Дарбишър, Access Info Europe (Магрид)
Гергана Жулева, Програма Достъп до Информация, България
Илир Алия, Център за развитие на демократични институции, Албания
Йоана Авадани, Център за независима журналистика, Румъния
Шармейн Родригес, Инициатива за човешки права на Британската общност (Лондон/Делу)
Оливия Пуртач, Център за независима журналистика, Молдова
Тони Бъниан, Statewatch (Лондон)
Ксения Франович, Черногорски хелзински комитет, Черна гора
Диана Оливия Калинеску, Румънски хелзински комитет, Румъния
Роже Флюгелс, Холандия
Маев МакДона, Ирландия
Карлос Коргеро, Sustentia, Испания
Валтер Кайм, Норвегия
Линда Остере, Providus, Латвия
Андреа Фигари, Transparency International, Германия
Тамара Лукшич-Орландич, Фонд за отворено общество, Сърбия
и други

Процедурата за обществена поръчка е публична

Санчия Темкин и Шантал Бенжамин

„Business Day“ Йоханесбург, Южна Африка, 28.03.2006 г.

Две изключително важни решения, свързани със Закона за достъп до информация и процедурите по възлагане на обществени поръчки постанови Върховният апелативен съд на Южна Африка. Решенията изискват прозрачност в процедурата за възлагане на обществени поръчки, което включва осигуряване на лесен достъп до информация за фирмите участници в процедурата.

В първото решение съдът постановява, че всеки участник в процедурата има право на достъп до всяка търговска информация, свързана с друг участник в процеса. Хедър Ървин, адвокат от адвокатска къща „Денис Райц“ предупреди, че участниците в процедури за обществени поръчки трябва да бъдат внимателни при подготовката и подаването на информация за обществена поръчка, тъй като обществените институции нямат много възможности да мотивират отказ за предоставяне на тази информация при поискване.

В конкретния случай фирмата „Метъл Мъшинъри“, недоволен участник от резултатите от процедурата, поискала от Национално управление „Пристанища“ копие от документите на фирмата победител „Интеруейст“ за шестгодишен договор за почистване на санитарни води, намиращи се на корабите в пристанището Кейптаун. Властите отказали да предоставят достъп до подадената оферта от „Интеруейст“ на основание, че документите съдържат финансова информация, както и информация, която е търговска тайна. Вместо това Управление „Пристанища“ предоставило копие на документите със „забелени“ части на плана, който

разкрива и цената на подадената от „Интеруейст“ оферта.

Според решението на Върховния апелативен съд обаче, информация за цената не би могла да доведе до каквато и да е вреда за компанията, особено след като така определена, тя не би могла да се използва в бъдещи подобни процедури.

Второто решение на съда, постановено на 27 март 2006 г., оставя в сила предишно съдебно решение, с което се дава достъп до информация за възлагане на обществена поръчка от Отдел „Пътища и благоустройство“ на Източния нос. Съдът установи, че фирмата „Интертрейг“, един от участниците в процедура по възлагане на поръчка за технически и електрически ремонтни дейности в болници в провинцията, е поискала два пъти информация от институцията, преди да се обърне към съда. В непоклатимо решение съдът определи усилията на правителството и борда по възлагане на обществените поръчки да попречи на „Интертрейг“ да „установи истината за неестествено угоджаване на срока за процедурата“ като нарушение на закона. Отказът на ведомството е още по-осъдителен, защото „докато то е обмисляло как да забави процедурата за сметка на данъкоплатците, болни, уязвими граждани и деца са умирали в лошо оборудвани болници“, изрази становището си съдът.

Говорителят на Обществената служба по мониторинг на отчетността Ейдрън Карлисли приветства решението на съда: „Решението е важно за подобряване нивото на прозрачност в процедурата за възлагане на обществени поръчки“.

Превод от английски: Диана Банчева

Програма Достъп до Информация

София 1000,
бул. Васил Левски N 76, ет. 3, ап. 3
тел/факс. (+ 359 2) 988 5062, 986 7709, 981 9791
E-mail: office@aip-bg.org
www.aip-bg.org

Редакционен екип:

Александър Кашъмов, Гергана Жулева,
Дарина Палова, Диана Банчева, Катерина
Коцева, Кирил Терзийски, Николай Маревков,
Фани Давидова

Оформление: Николай Маревков

Този бюлетин се издава в рамките на проект „Прилагане на Закона за свобода на информацията“ с финансовата подкрепа на Програмата за социална трансформация в Централна и Източна Европа (МАТРА) на Министерството на външните работи на Холандия.

©Програма Достъп до Информация

Материалите в това издание са обект на авторско право.

При цитиране позоваването на източника е задължително.

Изразените в бюлетина мнения и възгледи не ангажират и не отразяват тези на Министерството на външните работи на Кралство Холандия